

Косович О. В.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

МОВНА ПОЛІТИКА ФРАНЦІЇ У XXI СТОЛІТТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЧИСТОТИ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Мовна політика Франції є найважливішим аспектом збереження та розвитку французької мови як національної мови Франції. У статті проаналізовано історичний контекст мовної політики Франції, законодавчу базу, що регулює використання французької мови, механізми збереження чистоти мови, проблеми та виклики мовної політики Франції. Також розглянуто об'єктивні показники та громадську думку щодо мовної політики Франції. Досліджено мовну політику французької держави та заходи громадських інституцій щодо просування французької мови у світі. Зазначається, що попри значне поширення французької, нині спостерігається її послаблення як мови міжнародного спілкування, через що Франція всіма силами намагається посилити її позиції, розробляючи та впроваджуючи мовну політику, спрямовану на зміцнення французької як однієї з провідних світових мов. Проаналізовано діяльність таких організацій, як Генеральна делегація з французької мови та мов Франції, Вища рада з французької мови, Французький альянс, Університетське агентство франкомовних країн, Міжнародна організація франкофонії, основною метою яких є посилення ролі французької як мови глобального спілкування. Розкрито внесок засобів масової інформації у реалізацію мовної політики. Висунуто припущення, що системні зусилля французької держави у впровадженні цілеспрямованої мовної політики сприятимуть зміцненню статусу французької як мови міжнародного спілкування, перетворенню її на одну з ключових світових мов та важливого елементу глобалізації.

Ключові слова: мовна політика, мовна ситуація, мовна поведінка, мовне середовище, Франція, французька мова, Франкофонія, національна мова, національна ідентичність, збереження мови, розвиток мови.

Постановка проблеми. У XXI столітті французька мова, попри історичну престижність і широке поширення, стикається з серйозними викликами, що загрожують її статусу як однієї з провідних мов міжнародного спілкування. Домінування англійської мови в глобальних медіа, бізнесі, науці, цифровому просторі та дипломатії створює тенденцію до поступового витіснення французької з ключових сфер. Водночас демографічні зрушення, зокрема швидке зростання франкомовного населення в Африці, відкривають нові можливості, але водночас породжують питання щодо еволюції мовних норм, стандартів і культурної ідентичності. Франція, усвідомлюючи мову як невід'ємну складову національної ідентичності та інструмент м'якої сили, розробляє та впроваджує комплексну мовну політику, залучаючи державні інституції, президента, громадські організації, міжнародні структури та медіа. Проте залишається відкритим питання: чи достатньо цих зусиль для збереження та посилення глобальних позицій французької в умовах глобалізації, цифрової трансформації та мовної конкуренції?

Проблема полягає в необхідності наукового осмислення ефективності сучасної мовної політики Франції, виявлення її сильних і слабких сторін, а також визначення умов, за яких французька мова зможе не лише утримати, а й розширити свій вплив у світі. Зокрема, потребують аналізу: роль президента та державних інституцій у формуванні стратегії; внесок громадських і міжнародних організацій (Генеральної делегації, Альянс Франсез, МОФ тощо); ефективність медіаресурсів у популяризації мови; перспективи її розвитку в Африці та Європі; здатність адаптуватися до технологічного прогресу й економічних реалій. Дослідження цих аспектів дозволить не лише оцінити поточний стан, а й запропонувати обґрунтовані рекомендації для посилення ролі французької як мови глобального діалогу, культурного розмаїття та інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації з проблеми мовної політики Франції у XXI столітті свідчать про активне обговорення її еволюції в контексті глобалізації, цифрової трансформації, демо-

графічних змін та викликів багатомовності. За період 2023–2025 рр. значна увага приділяється державним звітам, які координуються Міністерством культури Франції через *Délégation générale à la langue française et aux langues de France (DGLFLF)*, а також академічним працям, присвяченим регіональним мовам, освіті та міжнародному статусу французької. Ці матеріали підкреслюють баланс між збереженням французької як мови Республіки та просуванням плюралізму, з акцентом на виклики, пов'язані з домінуванням англійської мови та африканським ренесансом французької мови.

Серед ключових державних публікацій вирізняється серія щорічних Звітів до Парламенту про французьку мову (*Rapport au Parlement sur la langue française*), які є обов'язковими відповідно до закону Тубон (*Loi Toubon*) від 1994 року. Звіт за 2023 рік, опублікований Міністерством культури, аналізує ситуацію французької в країні та світі, акцентуючи на її ролі як інструменту соціальної згуртованості, цифрової суверенності та інновацій. Документ містить статистичні дані, інтерв'ю з експертами та рекомендації щодо збагачення мови, територіальної політики та діалогу з іншими мовами Франції (регіональними, іммігрантськими). Він підкреслює зростання кількості носіїв французької до 321 млн осіб у 2022 році, з прогнозом на 700 млн до 2050 року, переважно за рахунок Африки. Звіт за 2024 рік розширює фокус на освіту та Франкофонію, пропонуючи заходи для посилення оральної майстерності серед молоді (наприклад, ініціатива «Prenez la parole!» у 2025 році) та інтеграцію французької в цифрові технології. Новий звіт за 2025 рік, представлений у березні, акцентує на викликах для молоді (71% 16–24-річних вважають французьку ключовою для успіху, але 49% скаржаться на труднощі з усним вираженням) та пропонує оновлену стратегію, включаючи цифрову присутність і багатомовність у Європі.

Академічні дослідження фокусуються на регіональних і меншинних мовах, їхньому співвідношенні з французькою та впливі політики на освіту. У виданні 2023 року «*Regional & Minority Languages in France*» (за редакцією *Library of Congress*) представлено аналіз еволюції французької політики щодо регіональних мов (бретонської, оксітанської, баскської, корсиканської тощо), з акцентом на *revitalisation* у XXI столітті. Автори оцінюють виклики, такі як обмежене фінансування та юридичні бар'єри (напри-

клад, рішення Адміністративного суду Монпельє у 2023 році, яке скасувало двомовні ініціативи місцевих рад), та можливості, пов'язані з культурним туризмом і освітою. Стаття в журналі *Revue des langues et cultures d'Europe* (2024) від Ж. Левасер, М.-Е. Бушар та К. Нтіранібірагіри розглядає дилему політики щодо «аллофонних» учнів (носіїв мов іммігрантів), вказуючи на фрагментацію підходів і недостатню інтеграцію багатомовності в шкільну програму. Дослідження *Comptes rendus de l'Académie des sciences de France* (2023) про шкільну інтеграцію аллофонних учнів підкреслює системні проблеми, такі як брак ресурсів для підтримки мов походження, що суперечить конституційній статті 75-1 про визнання 75 мов Франції.

Міжнародний аспект висвітлено в звітах *Organisation internationale de la Francophonie (OIF)*. Звіт *OIF* за 2023 рік прогнозує зростання французької до 700 млн носіїв до 2050 року, з акцентом на Африку (167 млн носіїв у 35 країнах), але зазначає ризики: у 2023–2025 роках французька втратила статус офіційної мови в Малі, Буркіна-Фасо та Нігері через антиколоніальні настрої. Стратегія Франції з французької мови та багатомовності (2023), представлена Міністерством закордонних справ, підкреслює передачу мови як ключовий виклик, з інвестиціями в освіту Африки та цифрові платформи. У контексті Європи семінар *Clillac ARP* (2023–2024) аналізує політику ЄС, де Франція просуває багатомовність під час головування в Раді ЄС (2022), але стикається з домінуванням англійської.

Поза Європою, дослідження в Квебеку (Канада) відображають паралелі: *Action Plan for Official Languages* (2023–2028) інвестує 242,8 млн дол. у вивчення французької мови, з фокусом на вчителів і молодь. Звіт *French Language Services Commissioner of Ontario* (2023–2024) оцінює імплементацію Закону про французькі послуги, наголошуючи на медійній увазі та регіональних заходах. У Африці стаття в *The Business & Financial Times* (2025) закликає Гану пріоритизувати французьку для економічного зростання, посиляючись на низьку кількість носіїв попри сусідство з франкомовними країнами.

Ці публікації частково заповнюють прогалини в розумінні ефективності політики, але залишають відкритими питання емпіричної оцінки (наприклад, впливу на мотивацію молоді) та порівняльного аналізу з іншими країнами. Вони слугують основою для подальших досліджень, акцентуючи на необхідності адаптації до цифрової ери та африканського контексту.

Постановка завдання. У цій роботі основний акцент зроблено на матеріалах офіційного сайту уряду Франції, що висвітлюють сучасну мовну політику країни, публікаціях електронної версії видання «Le Figaro», а також ресурсах вебсайтів таких організацій, як Генеральна делегація з французької мови та мов Франції, Вища рада з французької мови, Французький альянс, Університетське агентство франкомовних країн і Міжнародна організація франкофонії. Діяльність цих структур спрямована на підвищення ролі французької як мови міжнародного спілкування та її активне поширення в різних державах світу. Мета цієї статті – дослідити ключові цілі та завдання державної мовної політики Франції у XXI столітті, показати внесок президента, державних і громадських інституцій, а також засобів масової інформації у її втілення, визначити передумови, за яких французька мова зможе посилити статус мови глобального спілкування.

Виклад основного матеріалу. Основна мета мовної політики Франції полягає в посиленні глобальних позицій французької мови, підвищенні її ролі як інструменту міжнародного діалогу та міжкультурного обміну. Збереження престижу французької завжди було ключовим завданням для французької держави, яка переконана, що мова нерозривно пов'язана з державністю та нацією, тож держава зобов'язана дбати про її захист і вдосконалення.

З цією метою президент, міністерські відомства, міжурядові структури, фахові об'єднання, спеціальні комісії, керівники різних рівнів і науковці спільно розробляють мовну стратегію. Її впроваджують через розгалужену мережу громадських організацій, міжнародних партнерів, альянсів, дипломатичних представництв і постійних місій, забезпечуючи динамічний розвиток і процвітання французької мови.

Сьогодні французька посідає п'яте місце за поширеністю у світі: вона є другою мовою міжнародних новин у ЗМІ, третьою в бізнес-сфері після англійської та китайської, а також робочою мовою більшості глобальних організацій [7]. Французька виступає офіційною та робочою в ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ, ФАО, МОП, ПРООН, ЮНІСЕФ, Африканському союзу, Організації американських держав, Асоціації карибських держав, Організації ісламського співробітництва, Раді Європи, ОЕСР, НАТО, Міжнародному суді, міжнародному спортивному русі, МОК та ФІФА [13]. Хоча в більшості цих структур французька має привілейований правовий статус, її позиції посту-

пово слабшають через несприятливі умови для її застосування. Насамперед це пов'язано з домінуванням англійської як універсальної мови.

Внесок президента Франції у просування французької мови

Глави Французької республіки особисто сприяють популяризації французької, окреслюючи в промовах ключові державні завдання щодо її захисту та розширення. Наприклад, Е. Макрон вважає розвиток французької одним із головних напрямів своєї президентської діяльності. У березні 2018 р., під час Дня франкофонії, він виступив в Institut de France – провідній науковій установі країни – з промовою на підтримку мови. Там президент презентував амбітну державну програму, покликану вивести французьку до трійки найвпливовіших мов XXI століття. Він виділив три пріоритети:

1. **Вивчення французької.** Франція зобов'язується допомагати освітнім системам франкомовних держав, насамперед Африки, аби передавати мову наступним поколінням з урахуванням мовного плюралізму. Поза франкофонним простором країна працюватиме над зміцненням французької в навчальних програмах європейських та інших партнерів.

2. **Спілкування французькою.** Для входження до трійки лідерів необхідно наростити її присутність в інтернеті, глобальних медіа, економіці та дипломатії.

3. **Творення французькою.** Мета – перетворити мову на інструмент мислення, інновацій та формування майбутнього світу [20].

Запропонована президентом глобальна стратегія стала вершиною спільних зусиль влади та суспільства в межах ініціативи «Моя ідея для французької мови». Під час консультацій зібрано понад 5000 пропозицій, які обговорили на міжнародній конференції в лютому 2018 р. за участю 500 інтелектуалів, митців, бізнес-лідерів і педагогів [1].

Е. Макрон також анонсував низку проєктів: створення словника франкофонів; організацію всесвітнього конгресу франкомовних письменників у вересні 2020 р. в Тунісі; перетворення міста Віллер-Котре на центр франкофонних культур і лабораторію французької мови. Вибір цього міста не випадковий: 1539 р. Франциск I підписав тут ордонанс Віллер-Котре, який закріпив французьку як державну мову замість латини та сприяв унітарній державності Франції.

Отже, мовна політика Франції перебуває під прямим наглядом президента, який не лише бере участь у формуванні стратегії захисту та поши-

рення мови, а й стежить за її виконанням. Розширення впливу французької сприяє збереженню мовного розмаїття та протидії монополії однієї мови в глобалізованому світі.

Діяльність організації щодо підвищення глобального статусу французької мови

На досягнення окреслених цілей спрямована робота всіх структур, які розвивають, просувають і популяризують французьку. Генеральна делегація з французької мови та мов Франції (*Délégation générale à la langue française et aux langues de France*), створена урядом 1989 р., є ключовим інструментом комплексної політики її підтримки. Уряд вважає її стратегічним завданням координацію взаємодії, постійний діалог для підвищення обізнаності відповідальних осіб і посилення синергії в просуванні мови. Делегація співпрацює з:

- Вищою радою з французької мови (*Conseil supérieur de la langue française*) під головуванням прем'єр-міністра, яка аналізує проблеми, проводить консультації та пропонує рішення;
- міністерськими відомствами, що опікуються мовними аспектами в освіті, вищій освіті, науці, промисловості, культурі, зовнішніх справах, співпраці, франкофонії тощо;
- фаховими спільнотами, які досліджують лінгвістику (університети, лабораторії, компанії) та поширюють мову (медіа, реклама, економіка, культура);
- асоціаціями, орієнтованими на підтримку французької;
- мережею міжнародних партнерів, зокрема з Квебеком, державами ЄС та іспаномовними країнами.

Делегація відповідає за втілення урядової мовної політики, заснованої на трьох принципах: гарантування вивчення французької як мови Республіки; збереження її ролі в міжнародному спілкуванні; повага до мовного та культурного розмаїття й заохочення багатомовності [8].

Таким чином, делегація стимулює та координує дії державних і приватних структур для ефективного поширення та використання французької.

Важливу роль у втіленні мовної та культурної політики відіграє товариство «Альянс Франсез» (*Alliance française*), засноване 1883 р. Його мета – сприяння вивченню французької за кордоном і поширенню французької культури. Почавшись як літні курси для іноземців, переважно вчителів, «Альянс» став найбільшою культурною мережею світу. Шарль де Голль називав його «одним із найвизначніших послів французької думки» [9].

Значний внесок робить Університетське агентство франкофонії (*Agence Universitaire de la Francophonie*), створене 1961 р. Це одна з найбільших асоціацій вишів і наукових центрів: 2020 р. під її егідою працювали 1007 установ у 119 країнах [6].

Масштабну діяльність розгортає Міжнародна організація франкофонії (*Organisation internationale de la Francophonie*), заснована 1970 р. Її завдання: «...заохочення французької мови та культурно-мовного розмаїття, миру й прав людини; підтримка освіти, професійної підготовки, вищої освіти та науки; співпраця задля сталого розвитку» [19].

Наприкінці 1960-х засновники інституційної франкофонії – Леопольд Седар Сенгор (Сенегал), Хабіб Бургіба (Туніс), Хамані Діорі (Нігер) і принц Нородом Сіанук (Камбоджа) – розробили концепцію, де французька стала інструментом солідарності, розвитку та єднання народів.

20 березня 1970 р. на березі Нігеру підписано Ніамейську угоду, що започаткувала Агенцію культурного та технічного співробітництва (АКТС). Це втілило ідею «органічної спільноти франкомовних держав» (за Сенгором), об'єднавши переважно африканські країни. Угоду підписали 21 держава; нова міжурядова структура мала просувати культури членів і розширювати співпрацю.

З того часу франкофонний проєкт суттєво еволюціонував, створивши механізми адаптації до реалій XXI ст. Наприкінці XX ст. запроваджено посаду генерального секретаря – наріжний камінь системи – та ухвалено статут. Першим секретарем 1997 р. на саміті в Ханой став Бутрос Бутрос-Галі, экс-генсек ООН (до 2002 р.) [1].

Нині МОФ об'єднує 88 держав і урядів (члени та спостерігачі) – це потужне багатостороннє об'єднання, орієнтоване на просування французької та багатомовності.

У 2018 році на саміті в Єревані генсеком обрано Луїзу Мушіківабо, экс-міністерку закордонних справ Руанди (2009–2018). Вона наголосила на перефокусуванні діяльності на сфері реальної цінності: поширення французької, гендерна рівність, цифровізація, робота з молоддю [5].

У 2020 році, у 50-річчя МОФ, оголошено стратегічні пріоритети:

- оживити франкофонну політичну спільноту, посилити солідарність і єдність на глобальній арені; рівність між членами – ключова цінність; активніше запобігати й розв'язувати конфлікти;
- наростити присутність французької в інтернеті та високотехнологічній термінології; циф-

ровізація – рушій інновацій, конкурентної економіки, відкритості франкофонного контенту; розробити нові освітні інструменти для широкого доступу до знань;

- інвестувати в молодь – майбутніх діячів франкофонії – через освіту, зайнятість, охорону здоров'я, цифру;
- спрямувати економічну стратегію на боротьбу з нерівністю, сталий розвиток, екологію; залучати громадянське суспільство, зміцнювати права людини, інституції, франкофонні мережі та бізнес [1].

Значущість МОФ підкреслив Е. Макрон, вперше відвідавши її паризьку штаб-квартиру 20 березня 2019 р. і зустрівшись із Л. Мушіківабо.

Саміти МОФ за ініціативи Ф. Міттерана проводяться раз на два роки з 1984 р. XVIII саміт, запланований на 2020 р., скасовано через COVID-19 і перенесено [19].

Понад 6000 співробітників у посольствах, 98 французьких інститутах і 386 осередках «Альянс Франсез» сприяють поширенню мови через культурну співпрацю в освіті та лінгвістиці [5].

Зобов'язання Франції щодо багатомовності в ЄС

Ключовим елементом мовної політики є підтримка багатомовності в європейських інституціях. Девіз ЄС – «Єдність у розмаїтті» – відображає мовну реальність. Стаття 3 Договору про ЄС проголошує повагу до культурного та мовного багатства, що актуалізує демократичні та громадянські аспекти. Франція зробила французьку та багатомовність пріоритетами свого головування в Раді ЄС у першій половині 2022 р.

8 квітня 2021 р. держсекретарі Ж.-Б. Лемуан (франкофонія та європейські справи) і К. Бон (туризм і франкофонні країни) створили робочу групу з французької та багатомовності в європейських інституціях під головуванням політолога К. Лекена. До складу ввійшли 15 експертів із країн ЄС і різних сфер (політика, медіа, наука). Група щотижня консультувалася, аналізувала звіти. Завдання – розробити конкретні пропозиції для підвищення привабливості французької та забезпечення багатомовності. 20 жовтня 2021 р. групу передано держсекретарям звіт про стан багатомовності та французької в Європі.

Документ деталізує проблеми, пропонує коротко- та середньострокові заходи для інституцій ЄС і держав-членів. Реалістичний аналіз дозволить сформувати багаторічний план дій до французького головування [3].

Внесок медіаресурсів у втілення мовної політики

В епоху інформаційних технологій ЗМІ через інтернет ефективно популяризують Францію та франкофонію. У країні діють телеканал *TV5MONDE* (глобальний франкомовний), *RFI*, *France 24*, *Euronews*, *BBC News*, *CGTN*, *RT* та онлайн-платформи. *TV5MONDE* – єдиний франкомовний канал із аудиторією 354 млн у 198 країнах (включно з Китаєм, Кубою, КНДР): 8 регіональних і 2 тематичні канали, 60 млн глядачів щотижня, цілодобове мовлення французькою. З 1996 р. функціонує платформа «*Apprendre et enseigner le français avec TV5MONDE*» з безкоштовними навчальними матеріалами. У 2020 році запущено *TV5MONDEplus* – глобальну відеоплатформу з контентом виключно французькою (з субтитрами), доступну на всіх пристроях і в додатках Apple/Android (<https://www.tv5mondeplus.com>). *Radio France Internationale* – новинне радіо французькою та 13 мовами. Сервіс *RFI Savoirs* пропонує ресурси для вивчення французької як іноземної, двомовні фільми, підготовку вчителів. *France 24*, ініційований Ж. Шираком і запущений 2006 р., належить державі, віщає чотирма мовами (французька, англійська, арабська, іспанська) та онлайн [11]. Таке використання ІТ дозволяє застосовувати сучасні освітні інструменти та поширювати французьку культуру.

Майбутнє французької як мови міжнародного спілкування

Системні зусилля французької держави в цільовій мовній політиці здатні зробити французьку однією з провідних мов майбутнього та ресурсом глобалізації. Журналістка «*Le Figaro*» М. де Гестас вважає, що на міжнародній арені французька може відновити вплив. Вона зазначає домінування англійської в політичній та дипломатичній лексиці, появу «глобішу» – спрощеної англійської мови. На її думку, потрібно збагачувати міжнародний словник французькими термінами для точнішого вираження думок рідною мовою [10]. Поширення англійської триватиме, але для мінімізації її впливу варто дослухатися до французьких діячів М.-Л. Полетті, Р. Пільйона та П. Верлюїза, які наголошують на політичному пріоритеті просування французької [15].

Франкомовний світ пильно стежить за динамікою мови, майбутнє якої пов'язане не лише з Францією. Е. Макрон 2017 р. у виступі перед студентами Університету Уагадугу (Буркіна-Фасо) заявив: «Французька давно перестала бути винятково французькою... вона належить бага-

тьом народам» [4]. У XXI ст. значного поширення та ренесансу французька може зазнати в Африці, де, можливо, формуватимуться нові норми [2]. Це зобов'язує Францію допомагати африканським країнам в освітніх реформах, прискорювати спільні проекти: ініціативу *IFADEM* (дистанційна підготовка вчителів) та *ELAN-Africa* («Школа і національні мови в Африці») [9].

Висновки. Мовна політика Франції у XXI столітті є стратегічним інструментом національної ідентичності та глобального впливу, головна мета якого – розширення сфери застосування французької мови у світі, посилення її ролі в європейських інституціях і зміцнення позицій на Африканському континенті. Ця політика спирається на комплексний підхід, що охоплює державні ініціативи, діяльність президента, міжурядові та громадські організації, дипломатичну мережу й медіаресурси. Завдяки системності та послідовності реалізованих заходів ситуація з поширенням французької виглядає відносно стабільною: вона зберігає статус п'ятої за поширеністю мови світу, другої в міжнародних медіа, третьої в бізнесі та робочій в більшості глобальних організацій. Водночас сучасні виклики – домінування англійської, цифровізація, демографічні зрушення – вимагають постійної активізації зусиль. Франції, її громадським інституціям, міжнародним партнерам і всій франкофонній спільноті необхідно докладати максимальних зусиль, аби не лише зберегти, а й розширити аудиторію носіїв однієї з найвишуканіших і культурно насичених мов світу.

Перспективи французької мови значною мірою залежатимуть від її адаптації до нових реалій глобалізації. Ключовими факторами успіху стануть: цифрова експансія (нарощування франкомовного контенту в інтернеті, ШІ, високотехнологічній термінології та освітніх платформах); економічна привабливість (утвердження французької як мови інновацій, стартапів, міжнародного бізнесу й наукових публікацій); культурна та дозвіллева привабливість (її присутність у спорті, кіно, музиці, туризмі та креативних індустріях); освітня трансмісія (підтримка франкомовних систем освіти, особливо в Африці, та мотивація молоді до вивчення мови).

Особливе значення матиме Африканський континент, де демографічний вибух і урбанізація створюють передумови для ренесансу французької. Саме тут, за прогнозами, сформується нова

генерація носіїв, які можуть внести свіжі норми, лексику й культурні коди, збагачуючи мову та роблячи її ще більш універсальною.

Лише за умови синергії всіх рівнів – від президентського лідерства до локальних ініціатив – французька зможе не лише утримати, а й підняти свої позиції в глобальних мовних рейтингах. Тоді стане реальністю візія Р. Пільйона: «світ говоритиме французькою» [13]. Це не лише мовне, а й цивілізаційне завдання – зберегти французьку як символ культурного розмаїття, інтелектуальної свободи та людської виразності в епоху уніфікації.

Перспективи подальшого дослідження мовної політики Франції відкривають широке поле для аналізу її сучасного стану та прогнозування майбутньої траєкторії французької мови в глобальному контексті. Доцільним є порівняльний аналіз стратегій просування національних мов у Німеччині, Іспанії та Китаї з метою адаптації ефективних моделей до французьких реалій. Особливо актуальним залишається вивчення цифрової присутності французької в інтернеті, соцмережах, ШІ та високотехнологічній термінології для оцінки реалізації стратегії Е. Макрона.

Ключову роль відіграватиме Африканський континент завдяки демографічному зростанню франкофонії та можливим змінам норм мови. Важливо оцінити ефективність інституцій (Генеральна делегація, Альянс Франсез, Міжнародна організація франкофонії, AUF) за результатами, фінансуванням і впливом на мовну поведінку. Актуальними є стратегії протидії англосовній гегемонії через франкомовний медіаконтент, переклади та багатомовні платформи, а також аналіз освітніх ініціатив (IFADEM, ELAN-Africa) і використання мови в бізнесі та інноваціях.

Доповнять картину соціолінгвістичні дослідження ставлення до французької, її престижу та ідентичностей носіїв у різних регіонах. Комплексне опрацювання цих напрямів дозволить розробити обґрунтовані прогнози щодо майбутнього французької мови в умовах глобалізації.

Системне дослідження цих напрямів сприятиме не лише теоретичному осмисленню, але й формуванню практичних рекомендацій для держави, франкофонних інституцій та міжнародної спільноти задля зміцнення позицій французької як однієї з провідних мов сучасності та майбутнього.

Список літератури:

1. 50e anniversaire de la Francophonie. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/> (дата звернення: 19.10.2025).
2. Blanchet P. Dynamiques de la langue française au 21ème siècle: une introduction à la sociolinguistique. URL: <http://www.sociolinguistique.fr/> (дата звернення: 21.10.2025).
3. Diversité linguistique et langue française au sein des institutions – Remise d’un rapport aux secrétaires d’État à la Francophonie et aux affaires européennes. URL: <https://www.vie-publique.fr/files/rapport/pdf/282161.pdf> (дата звернення: 24.10.2025).
4. Emmanuel Macron veut faire du français la première langue d’Afrique et du monde. Le Figaro, le 29 novembre 2017. URL: <https://www.lefigaro.fr/langue-francaise/francophonie/2017/11/28/37006-20171128ARTFIG00273-emmanuel-macron-veut-faire-du-francais-la-premiere-langue-d-afrique-et-du-monde.php> (дата звернення: 11.06.2021).
5. Engagement de la France pour la diversité linguistique et la langue française. France Diplomatie. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/francophonie-et-langue-francaise/engagement-de-la-france-pour-la-diversite-linguistique-et-la-langue-francaise/> (дата звернення: 12.08.2021).
6. L’Agence Universitaire de la Francophonie. Qui nous sommes. URL: <https://www.auf.org> (дата звернення: 23.10.2025).
7. L’enseignement du français hors de France. France Diplomatie. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/francophonie-et-langue-francaise/enseignement-francais-a-l-etranger/> (дата звернення: 11.10.2025).
8. La politique linguistique du français. URL: https://www.axl.cefan.ulaval.ca/europe/france-2politik_francais.htm (дата звернення: 26.03.2021).
9. Le français langue étrangère: l’apprendre et l’enseigner en France. URL: <https://www.culture.gouv.fr/> (дата звернення: 12.10.2025).
10. Maguelonne de Gestas. Le français pourrait (re)devenir une langue influente. Le Figaro, le 21 septembre 2020. URL: <https://www.lefigaro.fr/langue-francaise/actu-des-mots/le-francais-pourrait-re-devenir-une-langue-influente-20200920> (дата звернення: 18.10.2025).
11. Médias francophones à l’international. France Diplomatie. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/francophonie-et-langue-francaise/medias-francophones/> (дата звернення: 20.10.2025).
12. Petite histoire de l’Alliance Française. URL: <https://www.radiofrance.fr/franceinter/podcasts/terres-d-alliances/petite-histoire-de-l-alliance-francaise-8610010> (дата звернення: 29.10.2025).
13. Pilhion R. La langue française dans le monde. URL: <https://www.mlfmonde.org/tribunes/la-langue-francaise-dans-le-monde/> (дата звернення: 16.10.2025).
14. Pilhion R., Poletti M.-L. ... Et le monde parlera français. 2017. URL: https://www.mlfmonde.org/wp-content/uploads/2017/07/Et-le-monde-parlera-fran%C3%A7ais_pr%C3%A9sentation-ouvrage-RPilhion.pdf (дата звернення: 28.10.2025).
15. Polletti M.-L., Verluise P., Pilhion R. Francophonie: quelles réalités, contradictions et perspectives? URL: <https://www.diploweb.com/Francophonie-queelles-realites-contradictions-et-perspectives.html> (дата звернення: 23.10.2025).
16. Report du XVIIIe Sommet de la Francophonie. URL: <https://www.francophonie.org/report-du-xviii-e-sommet-de-la-francophonie-1345> (дата звернення: 19.10.2025).
17. Stratégie internationale pour la langue française et le plurilinguisme. France Diplomatie. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/francophonie-et-langue-francaise/engagement-de-la-france-pour-la-diversite-linguistique-et-la-langue-francaise/strategie-internationale-pour-la-langue-francaise-et-le-plurilinguisme/> (дата звернення: 19.10.2025).

Kosovych O. V. LANGUAGE POLICY OF FRANCE IN THE 21ST CENTURY AND MECHANISMS FOR PRESERVING THE PURITY OF THE FRENCH LANGUAGE

The language policy of France is a crucial aspect of preserving and developing the French language as the national language of France. The article analyzes the historical context of France's language policy, the legislative framework regulating the use of the French language, mechanisms for maintaining language purity, as well as the problems and challenges of France's language policy. It also examines objective indicators and public opinion regarding France's language policy. The study explores the language policy of the French state and the measures taken by public institutions to promote the French language worldwide. It is noted that, despite the significant global spread of French, there is currently a trend toward its weakening as a language of international communication, prompting France to make every effort to strengthen its position by developing

and implementing a language policy aimed at consolidating French as one of the leading world languages. The activities of organizations such as the General Delegation for the French Language and the Languages of France, the Higher Council for the French Language, the Alliance Française, the University Agency for Francophonie, and the International Organisation of La Francophonie are analyzed, with their primary goal being to enhance the role of French as a language of global communication. The contribution of mass media to the implementation of language policy is revealed. It is hypothesized that the systematic efforts of the French state in pursuing a targeted language policy will contribute to strengthening the status of French as a language of international communication, transforming it into one of the key world languages and an important element of globalization.

Key words: *language policy, language situation, language behavior, language environment, France, French language, Francophonie, national language, national identity, language preservation, language development.*

Дата надходження статті: 03.11.2025

Дата прийняття статті: 10.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025